

سیستم آموزشی عاملی برای رشد یا نگرانی نوجوانان

سحر عرب^۱، طیبه ضیائی^۲، ناصر بهنام پور^۳، الهام خوری^۱

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: دوره نوجوانی نسبت به مراحل دیگر زندگی با نگرانی بیشتری همراه است؛ در این بین اگرچه موفقیت تحصیلی، نگرانی جهانی همه دانش‌آموزان می‌باشد؛ اما درک نوجوانان از این نگرانی‌ها و شدت آن بسیار وابسته به جو و فرهنگ جامعه‌ای است که نوجوان در آن زندگی می‌کند. با توجه به تأثیر سیستم آموزشی بر نوجوانان، این مطالعه باهدف تعیین نگرانی‌های تحصیلی نوجوانان دختر از دیدگاه خود آنان انجام شد.

روش: این مطالعه کمی به روش تحلیل محتوی بر روی ۵۰۰ نوجوان دختر دوره متوسطه دوم مدارس شهر گرگان انجام شد. جمع‌آوری داده‌ها از طریق مطرح کردن یک سؤال باز در مورد نگرانی‌های روزمره زندگی شرکت‌کنندگان، صورت گرفت. در مجموع ۴۸۲ برگه حاوی نگرانی‌های نوجوانان، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها شامل ۳ حیطه خود (۹۳/۸٪)، دیگران مهم (۴۴/۸٪) و سیستم پیرامون (۲۱/۲٪) بود. در این مقاله به آن دسته از نگرانی‌های نوجوانان در این ۳ حیطه پرداخته شد که در ارتباط با سیستم آموزشی آنان بودند.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه، نگرانی بالای نوجوانان را در امر موفقیت تحصیلی نشان داد. سیاست‌های آموزشی فعلی، نوجوانان را به سمت زندگی تک بعدی، حفظیات بدون مهارت آموزی سوق می‌دهد. نتیجه این امر می‌تواند تربیت نوجوانانی باشد که در شکل‌گیری شخصیت و خلاقیت خود دچار مشکل بوده و مهارت‌های ضروری زندگی را فرا نگرفته‌اند. لذا به نظر می‌رسد جامعه به تغییرات اصلاحی در سیستم آموزشی، نیاز وافر دارد.

کلیدواژه‌ها: نگرانی، نوجوان، سیستم آموزشی، تحصیل

ارجاع: عرب سحر، ضیائی طیبه، بهنام پور ناصر، خوری الهام. سیستم آموزشی عاملی برای رشد یا نگرانی نوجوانان. مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت ۱۳۹۸؛ ۸(۳): ۹۹-۲۸۹.

تاریخ چاپ: ۹۸/۹/۳۰

تاریخ پذیرش: ۹۷/۶/۲۶

تاریخ دریافت: ۹۷/۶/۱۸

۱- مربی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، مرکز تحقیقات بهداشت باروری و مشاوره در مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران
۲- دانشیار، گروه مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، مرکز تحقیقات بهداشت باروری و مشاوره در مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران
۳- دانشیار، گروه آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

Email: elhamkhooori@yahoo.com

نویسنده مسئول: الهام خوری

مقدمه

بیش از ۱/۲ میلیارد نفر از جمعیت جهان و حدود ۱۶ درصد از جمعیت ایران را نوجوانان (رده سنی ۱۹-۱۰ سال) تشکیل می‌دهند (۱-۳). نوجوانی دوره‌ای حساس، بحرانی و مهم در زندگی هر انسان است که تأثیر قابل توجهی بر تمام مراحل زندگی آتی فرد دارد (۹-۴). از طرفی سلامت نوجوانان لازمه سلامت و توسعه آینده هر جامعه است؛ اما از آنجایی که اغلب به‌عنوان یک گروه سالم در نظر گرفته می‌شوند (۹) نیازهای آنان برجسته نمی‌گردد و اغلب به آن‌ها فرصتی داده نمی‌شود که در مورد موضوعات مرتبط با سلامتی خود بحث کنند (۱۰)؛ از این رو به‌عنوان یک پیامد، همواره شکاف بزرگی در درک ما از نیازهای سلامت و نگرانی‌های آنان وجود دارد (۱۱). این در حالی است که دوره نوجوانی نسبت به مراحل دیگر زندگی با نگرانی بیشتری همراه است؛ آن‌ها با تغییرات سریع و چشمگیر جسمی، روانی و اجتماعی بلوغ روبرو هستند. به تدریج با تکامل شناختی و تفکر انتزاعی، آنان قادر خواهند بود رویدادهای آینده را پیش‌بینی کنند و اینکه چگونه اعمال کنونی آنان می‌تواند بر پیامد آینده مؤثر باشد را درک کنند (۱۲،۱۳). در حالی که تمامی این وقایع تکاملی مثبت است، اما می‌تواند آن‌ها را مستعد نگرانی نماید (۱۴)؛ لذا نوجوانان نیازمند هستند که به آن‌ها اجازه داده شود تا افکار، نیازها و نگرانی‌های خود را بازگو کنند (۱۵).

نگرانی‌های سلامتی شامل نگرانی‌هایی است که فرد در مورد موضوعات مرتبط با سلامتی خود دارد. این نگرانی‌ها نه تنها به خود فرد بستگی دارد بلکه می‌تواند بازتابی از وضعیت جامعه‌ای باشد که نوجوان در آن زندگی می‌کند (۱۶). Arbel و همکاران؛ همچنین Fournier و همکاران گزارش نمودند که بسیاری از نوجوانان نگرانی شدید و غیرقابل کنترلی را تجربه می‌کنند (۱۶،۱۷). مطالعات مختلف گویای این بود که نوجوانان در مورد جنبه‌های مختلف زندگی خود نگران‌اند (۲۲-۱۸)؛ اما از آنجایی که کشورهای آسیایی در مقایسه با کشورهای اروپایی تأکید بیشتری بر موفقیت‌های تحصیلی و آموزشی دارند، مطالعات انجام شده در این کشورها نگرانی‌های مرتبط با سیستم آموزشی را جزو نگرانی‌های اصلی نوجوانان یافته‌اند (۲۳،۱۶)؛ در واقع اگرچه نگرانی

تحصیلی می‌تواند از نگرانی‌های تکاملی تمام نوجوانان جهان باشد؛ اما درک نوجوانان از این نگرانی و شدت آن بسیار مرتبط با جامعه و سیستم آموزشی مدارس آن کشور است (۱۶).

در ایران آزمون سراسری ورودی دانشگاه که سالانه برای انتخاب دانش‌آموزان از دبیرستان به دانشگاه برگزار می‌شود، آزمونی سرنوشت ساز برای نوجوانان است. معلمان برنامه درسی خود را با محتوای آن مطابقت می‌دهند و فرهنگ آمادگی برای آزمون، حفظیات سنگینی به نوجوانان تحمیل می‌کند؛ تحقیقات نیز نشان می‌دهد اضطراب امتحان و پیگیری‌ها برای موفقیت تحصیلی تأثیر عمیقی بر مشکلات تکاملی نوجوانان دارد (۲۷-۲۴). با شناخت نگرانی‌های تحصیلی نوجوانان می‌توان به بررسی راهکارهای کاهش این نگرانی‌ها از دیدگاه آنان پرداخت؛ و سپس مواردی را که در قالب آموزش به اجرا در می‌آید برای کلیه گروه‌های هدف مرتبط و مؤثر در نگرانی نوجوانان شامل کارکنان مدارس، خانواده و خود نوجوان به اجرا درآورد؛ همچنین نتایج حاصل از این مطالعه می‌تواند به سیاست‌گذاران مربوط کمک نماید تا در صورت لزوم به اصلاح سیستم آموزشی بپردازند؛ بنابراین با توجه به تأثیری که سیستم آموزشی می‌تواند بر نوجوانان ایرانی داشته باشد؛ و از آنجایی که تاکنون مطالعه‌ای در کشور و در شهر گرگان صورت نگرفته که با روش تحلیل محتوی کمی به بررسی نگرانی‌های تحصیلی نوجوانان از دیدگاه آنان به پردازد؛ این مقاله باهدف بررسی نگرانی‌های تحصیلی نوجوانان دختر از نگاه خود آنان نگاشته شد.

روش

این مطالعه کمی به روش تحلیل محتوی در پاسخ به سؤال پژوهش، مبنی بر آن که «زیر حیطه‌ها و حیطه‌های نگرانی‌های سلامتی نوجوانان دختر متوسطه دوم کدام است و توزیع فراوانی آن‌ها چگونه است؟» بر روی ۵۰۰ نوجوان دختر دوره متوسطه دوم مدارس شهر گرگان انجام شد. حجم نمونه مورد نظر به نسبت جمعیت دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم بین مدارس دولتی و غیردولتی تقسیم شد. در نتیجه ۳ مدرسه دولتی و ۲ مدرسه غیردولتی به تصادف انتخاب شدند. از هر

کد دهی و در قالب زیر طبقات و طبقات تأیید شده قرار گرفت. کدهای جدید غیرقابل انتساب به زیر طبقات و طبقات قبلی، پس از توافق دو محقق کد دهنده در زیر طبقات و طبقات جدید قرار گرفتند. سپس فراوانی کدها، زیر طبقات و طبقات محاسبه شد.

از آنجا که در این نوع مطالعات، قابلیت اطمینان بیشتر از ۸۰ درصد قابل قبول است (۲۹)؛ و در این مطالعه، قابلیت اطمینان بین کد دهندگان برابر ۸۴ درصد محاسبه شد، لذا قابلیت اطمینان در حد مطلوب بود.

جهت محاسبه قابلیت اطمینان بین کد دهندگان از فرمول $P(A) = A/n \times 100$ استفاده شد (۳۰، ۳۱).

$A =$ تعداد کدهای مورد توافق

$n =$ تعداد کل کدها

$P(A) =$ درصد توافق

یافته‌ها

پس از جمع‌آوری برگه‌های ۵۰۰ نوجوان، موارد سفید کنار گذاشته شد و ۴۸۲ فرم حاوی نگرانی‌های سلامتی نوجوانان مورد بررسی قرار گرفت (در بین فرم‌ها، مورد غیر مرتبطی شناسایی نشد). از این تعداد ۳۶۴ نمونه از مدارس دولتی (۷۵/۵٪) و ۱۱۸ نمونه مربوط به مدارس غیردولتی (۲۴/۵٪) بود. اکثر نمونه‌ها با قومیت فارس (۸۶/۷٪)، رشته تجربی (۵۸/۹٪) و از پایه تحصیلی یازدهم (۳۷/۶٪) بودند. سطح تحصیلی بیشتر والدین دیپلم (۳۱/۸٪) پدران و (۳۸/۳٪) مادران بود. اکثر پدران شغل آزاد (۶۱/۱٪) و اکثر مادران خانه‌دار (۷۴/۱٪) بودند. دست نوشته‌های نوجوانان از یک کلمه تا یک صفحه کامل متغیر بود. از ۴۸۲ نوجوان، تنها ۴ نفر در برگه خود هیچ‌گونه نگرانی نداشتند (۰/۸٪) و ۴۷۸ نفر باقی (۹۹/۲٪)، حداقل به یک مورد نگرانی اشاره داشتند. نگرانی‌های سلامتی آنان در ۳ حیطه جای گرفت (جدول ۱).

پایه تحصیلی در هر مدرسه به تصادف یک کلاس انتخاب شد؛ و به نوجوانان فرم رضایت‌نامه آگاهانه و فرم بی‌نام حاوی اطلاعات جمعیت شناختی داده شد که در انتهای آن، یک سؤال باز پاسخ با مضمون «نوجوان عزیز لطفاً در فضای زیر هرگونه نگرانی که در زندگی روزمره خود با آن مواجه هستید را بنویسید» قرار داشت. در این فرم، اختیاری بودن شرکت در تحقیق، اطمینان بخشی مبنی بر اینکه دست نوشته‌های آنان در اختیار خانواده یا مسئولین مدرسه قرار نخواهد گرفت؛ و انتظار از آنان که در یک دوره ۴۵ دقیقه‌ای از کلاس فرم مربوطه را تکمیل کنند، ذکر شده بود.

پس از جمع‌آوری برگه‌های نوجوانان، موارد سفید کنار گذاشته شد و مابقی برگه‌های حاوی نگرانی‌های نوجوانان به روش تحلیل محتوای کمی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تحلیل محتوای کمی داده‌های کیفی این مطالعه، بر اساس ترکیبی از آنچه که Weber (۲۷)، Rose و همکاران (۲۸)، White و Marsh (۲۹) Zhang و Wildemuth (۳۰)؛ توصیف نموده‌اند؛ انجام گرفت. مراحل تحلیل به شکل زیر بود.

۱) طرح سؤال پژوهش (۲ نمونه‌گیری تصادفی ۳ جمع‌آوری داده‌ها ۴) آماده‌سازی داده‌ها (۵) ایجاد طرح کدگذاری بر روی نمونه‌ای از داده‌ها (۶) ارزیابی قابلیت اطمینان (۷) تجدید نظر در قوانین کد دهی (۸) کدگذاری تمام متن (۹) ایجاد زیر حیطه و حیطه‌ها (۱۰) تجزیه و تحلیل با آزمون‌های آماری مناسب (۱۱) نوشتن یافته‌ها و نتایج

بدین منظور کلیه دست نوشته‌ها تایپ و سپس ۵۰ نمونه از آن‌ها به تصادفی انتخاب شد؛ پس از آن دو نفر از تیم تحقیق به‌طور مستقل چندین بار آن‌ها را مطالعه و کدها، زیر طبقه‌ها و طبقات را تعیین نمودند. سپس طی جلسه‌ای، قابلیت اطمینان بین کد دهندگان ۸۴ درصد محاسبه شد. موارد عدم توافق در کد دهی در جلسه‌ای با حضور نفر سوم رفع گردید. پس از آن سایر دست نوشته‌ها نیز تا انتها توسط دو فرد اولیه

جدول ۱. حیطه‌ها و زیر حیطه‌های نگرانی‌های سلامت نوجوانان

حیطه	زیر حیطه
خود	تحصیل شغل زندگی آینده سلامتی ازدواج تغذیه امور مذهبی ورزش و فعالیت تفریحی
دیگران مهم	بلوغ ظاهر رفتار پرخطر خانواده همسالان کادر مدرسه
سیستم پیرامون	جامعه مدرسه محیط زیست فضای مجازی

به طوری که حدود ۹۳/۸ درصد آنان حداقل یک نگرانی را در این ارتباط ابراز نمودند. این حیطه شامل ۱۱ زیر حیطه‌ی تحصیل، شغل، زندگی آینده، سلامتی، ازدواج، تغذیه، امور مذهبی، ورزش و فعالیت تفریحی، بلوغ، ظاهر و رفتار پرخطر بود.

حیطه دیگران مهم: این حیطه شامل نگرانی‌های سلامتی نوجوان در مورد افراد مهم و تأثیرگذار زندگی وی و یا نگرانی‌هایی بود؛ که دیگران مهم زندگی نوجوان، در ایجاد آن‌ها نقش داشتند. ۴۴/۸ درصد نوجوانان حداقل یک نگرانی در ارتباط با حیطه «دیگران مهم» زندگی خود شامل خانواده، همسالان و کادر مدرسه داشتند.

۳. حیطه سیستم پیرامون: این حیطه شامل نگرانی‌های سلامتی بود که افراد درباره سیستم پیرامون خویش داشتند و یا سیستم پیرامون وی، در ایجاد آن‌ها نقش داشت. در این مطالعه سیستم پیرامون شامل جامعه، مدرسه، محیط زیست و فضای مجازی بود. ۲۱/۲ درصد از نوجوانان حداقل در مورد یکی از موضوعات مربوط به آن نگرانی داشتند.

ما در این مقاله به آن دسته از نگرانی‌های نوجوانان در این ۳ حیطه می‌پردازیم که در ارتباط با سیستم آموزشی آنان می‌باشد. نمونه‌ای از جملات نوجوانان، کد دهی اولیه، زیر حیطه و حیطه‌های مرتبط با این مطالعه در جدول ۲ آورده شد.

در ادامه به شرح نتایج حاصل از داده‌ها پرداخته شد.

۱. **حیطه خود:** این حیطه شامل آن دسته از نگرانی‌های سلامتی در ارتباط با خود نوجوان بود، بدان معنی که خود وی در ایجاد آن نقش داشته است. نوجوانان بیشترین عوامل نگران کننده را مربوط به این حیطه دانستند.

جدول ۲. نمونه کد دهی نگرانی‌های تحصیلی نوجوانان

حیطه	زیر حیطه	کد اولیه	جمله
خود	تحصیل	عدم قبولی در کنکور	مهم‌ترین چیز و یکی از نگرانی‌های من قبول شدن در دانشگاه است وقتی که نوجوان در مدرسه تحصیل می‌کند باید جوری با او رفتار شود که تمام دلپهره و نگرانی او نسبت به عوامل دیگر از بین برود و تمام فکر خود را روی درس متمرکز کند اما نظام آموزشی ما این است که تمام این نگرانی‌ها را تشدید می‌کند برای مثال معلم باید جوری باشد که دانش‌آموز از آمدن معلم خرسند باشد نه اینکه برای نیامدن آن‌ها دعا کند. رفتار معلم باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموز در کنار او احساس آرامش کند نه اینکه از او بترسد.
دیگران مهم	کادر مدرسه	نامناسب کادر مدرسه با نوجوانان	
سیستم پیرامون	مدرسه	فاصله کیفی مدارس دولتی و غیردولتی	مدرسه دولتی خیلی بد است هم از نظر بچه‌ها هم معلم‌ها هم نوع درس دادن و برخورد و رفتارشان

۱-۱. تحصیل:

در حیطه «خود» شایع‌ترین زیر حیطه نگرانی برای نوجوانان «تحصیل» بود. بیش از نیمی از نوجوانان (۵۷/۵٪) حداقل یک نگرانی در ارتباط با تحصیل خود داشتند. نوجوانان در مورد نمرات، امتحانات، معدل، موفقیت تحصیلی، چگونه درس خواندن، رشته تحصیلی، انتظارات، سرزنش‌ها و مقایسه شدن‌ها برای موفقیت تحصیلی، تأثیر عوامل مذهبی، مالی، خانوادگی و فردی بر آینده تحصیلی، کنکور و تأثیرات آن در زندگی ابراز نگرانی کردند. کنکور به‌عنوان آزمونی سرنوشت‌ساز، مهم‌ترین نگرانی تحصیلی نوجوانان را تشکیل می‌داد.

نوجوانی در مورد نگرانی‌های مربوط به کنکور و بی‌نتیجه ماندن تلاش تحصیلی خود نوشت: «بزرگترین مشکل و نگرانی من آینده درسی‌ام است که در چه رشته‌ای، چه دانشگاهی قبول شوم همیشه نگرانم که این همه تلاش‌موند نتیجه‌ای رو که می‌خواوم نده همیشه نگرانم می‌کنه» (پایه یازدهم رشته تجربی، مدرسه غیردولتی).

نوجوان دیگری (پایه دوازدهم رشته تجربی، مدرسه دولتی) ذکر کرد: «به خاطر آینده درس می‌خوانیم؛ اما متأسفانه در رشته تجربی سطح قبولی خیلی پایینه و همه کسانی که درس می‌خونن به هدف خود یعنی رتبه ایده آل نمی‌رسند؛ چون در بقیه رشته‌ها کار نیست یا ارزش درس خواندن درک نمیشه، دانش‌آموزان اغلب ناچار به آمدن به رشته تجربی هستند و به علت رقابت زیاد به هدف خود نمی‌رسند؛ و معمولاً مجبورند دو سال را صرف کنکور کنند».

۱-۲. کادر مدرسه:

اولیای مدرسه از عناصر مؤثر بر کیفیت و کارآمدی نظام آموزشی بوده و می‌توانند بر نوجوانان و نگرانی‌های آنان اثر بسزایی بر جای گذارند. پنج درصد نوجوانان در این مطالعه حداقل یک نگرانی در ارتباط با کادر مدرسه داشتند. در این مطالعه برخی نوجوانان اظهار داشتند که برای جلب رضایت آنان نگران هستند و در مواردی نیز بیان داشتند؛ رفتار نامناسب و یا بدرفتاری آنان تأثیرات مخربی بر احساسات و فراگیری نوجوانان به واسطه نگران نمودن آنان، گذاشته است. به‌علاوه نوجوانان از عدم توجه کادر مدرسه به بعد

پرورشی خود اظهار نگرانی نمودند: «رفتار ناپسند و گاهی بسیار تند مسئولین مدرسه موجب ایجاد نگرانی نه تنها در من، بلکه در تمام دانش‌آموزان می‌شود» (پایه یازدهم، رشته تجربی، مدرسه دولتی).

«وقتی که نوجوان در مدرسه تحصیل می‌کند باید جوری با او رفتار شود که تمام دلهره و نگرانی او نسبت به عوامل دیگر از بین برود؛ و تمام فکر خود را روی درس متمرکز کند؛ اما نظام آموزشی ما این است که تمام این نگرانی‌ها را تشدید می‌کند برای مثال معلم باید جوری باشد که دانش‌آموز از آمدن معلم خرسند باشد نه اینکه برای نیامدن آن‌ها دعا کند. رفتار معلم باید به‌گونه‌ای باشد که دانش‌آموز در کنار او احساس آرامش کند نه اینکه از او بترسد» (پایه یازدهم، رشته انسانی، مدرسه دولتی).

«من با معلم خویش نمی‌سازم چون بسیار بداخلاق است و به همین دلیل است که هر وقت مرا صدا می‌زند استرس مرا فرا می‌گیرد؛ و اصلاً نمی‌توانم به درس پاسخ کامل دهم». (پایه یازدهم، رشته تجربی، مدرسه دولتی).

۱-۳. مدرسه:

دومین نگرانی نوجوانان در حیطه سیستم پیرامون مربوط به مدرسه بود. ۶/۶ درصد نوجوانان حداقل یک نگرانی در ارتباط با مدرسه داشتند. مدرسه محیطی است که نوجوان زمان زیادی را برای آموزش و پرورش در آن سپری می‌کند. بخش عمده‌ای از فرایند اجتماعی شدن و یادگیری نوجوانان از طریق آن میسر می‌گردد؛ و در عین حال می‌تواند در برخی نوجوانان نگرانی‌هایی ایجاد نماید. کیفیت آموزشی مدارس مهم‌ترین نگرانی مرتبط با مدرسه در نوجوانان بود. در این زمینه آن‌ها مدرسه کم‌کار و دبیران نامناسب را برای موفقیت خود در کنکور نگران کننده دیدند، همچنین فاصله کیفی مدارس دولتی و غیردولتی، کمبود تفریح و امکانات ورزشی در مدرسه، نبود نظم و وجود فساد نیز به‌عنوان نگرانی از سوی نوجوانان مطرح شد: «مدرسه کم‌کار و بی‌توجه به دانش‌آموزان، من را نگران می‌کند» (پایه یازدهم، رشته تجربی، مدرسه دولتی). «مدرسه دولتی خیلی بد است هم از نظر بچه‌ها هم معلم‌ها هم نوع درس دادن و برخورد و رفتارشان» (پایه دهم، رشته تجربی، مدرسه دولتی).

نوجوانان مطالعه حاضر عنوان کردند عملی نمودن انتظارات و خواسته‌های تحصیلی والدین و جلب رضایت آن‌ها باعث ایجاد نگرانی در آنان می‌گردد؛ زیرا خانواده‌ها نوجوانان را برای موفقیت تحصیلی تحت فشار زیادی قرار می‌دهند (۱۶، ۳۷). در کشورهایی که ارتباط تحصیل با موفقیت‌های مالی و اجتماعی مورد تأکید است، فشار زیادی به نوجوان برای عملکرد خوب وارد می‌شود و عدم موفقیت برای او احساس شرم در پی دارد (۳۸). مطالعه حاضر نیز پیامدهای ناشی از عدم موفقیت تحصیلی و عدم قبولی در کنکور، شامل مورد تمسخر و سرزنش واقع شدن و بخشوده نشدن از جانب خانواده را به‌عنوان عوامل نگران کننده مورد تأکید نوجوانان، نشان داد. Huan و Ang نیز دریافتند، دانش‌آموزان استرس زیادی را برای موفقیت تحصیلی از جانب خود، والدین و معلمان دریافت می‌کنند؛ که این استرس می‌تواند اثرات روانی منفی و اختلالاتی مانند افسردگی و اضطراب برای آنان در پی داشته باشد (۳۸)؛ به‌طوری که Lee ارتباط مثبتی بین افسردگی بالینی و استرس تحصیلی یافت (۳۹). طی مطالعه‌ای در کره، رقابت شدید تحصیلی در مدرسه با میزان بالایی از افسردگی، ناامیدی و بی‌علاقگی به زندگی همراه بود (۳۹).

از نظر نوجوانان کیفیت رابطه با کادر مدرسه از جمله عوامل مؤثر در رضایت و بهزیستی آنان محسوب می‌شد. برخی نوجوانان این مطالعه از رفتار نامناسب و بدرفتاری کادر مدرسه و تأثیری که در فراگیری آنان دارد نگران بودند. در مطالعه‌ای نیز تقوی نیز نارضایتی نوجوانان از رابطه با عوامل اجرایی مدرسه را نشان داد (۳۵). برخی مطالعات نشان می‌دهند که در سیستم فعلی آموزشی کشور، ترس از معلم کماکان در نوجوانان ایرانی، فشار روانی ایجاد می‌کند (۴۰). بین رضایت از مدرسه و رضایت کلی از زندگی و عزت نفس ارتباط مستقیم وجود دارد؛ کاهش این رضایت با افزایش مشکلات تحصیلی و درگیری با والدین و همسالان همراه می‌باشد. بر اساس تعریف سازمان جهانی بهداشت مدرسه سالم جایی است که احترام و مراقبت، محیط سالم و تسهیلات کافی برای رشد خلاقیت‌ها وجود داشته باشد؛ در عین حال مدرسه می‌تواند با ایجاد محیطی خشک و خشن، اعمال

«در مدرسه دولتی دانش‌آموزان جز سختی چیزی نمی‌بینند همه چی برای بچه‌های فرزانتگان و نمونست بهترین معلمان و بهترین مشاوران و ... پس فردا هم زیونا درازه که چرا قبول نشدین میدونن که چقد دردسر دارم» (پایه دهم، رشته تجربی، مدرسه دولتی).

بحث

در این مطالعه شایع‌ترین زیر حیطه نگرانی برای نوجوانان، «تحصیل» بود. اگرچه در ظاهر، ذکر نگرانی‌های تحصیلی نوجوانان بین کشورهای غربی و آسیایی تا حدودی مشترک است؛ اما به‌طور خاص در کشورهای آسیایی فشار ناشی از این نگرانی‌ها، شدیدتر احساس می‌شود (۳۲). به‌عنوان مثال تحقیقی در بین نوجوانان کره‌ای نشان داد، آن‌ها وقت زیادی از زمان خود را به مطالعه و شرکت در کلاس‌های خصوصی بعد از مدرسه سپری کرده؛ و در آخر هفته نیز خود را برای آزمون ورودی دانشگاه آماده می‌سازند (۳۲). نوجوانان سال دوازدهم این کشور، دو برابر بیشتر از هم‌تایان آمریکایی خود زمان صرف تکالیف مدرسه می‌کنند. درحالی که هم‌تایان آمریکایی دو برابر بیشتر زمان صرف معاشرت و شرکت در فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت خود می‌نمایند (۳۲). مهم‌ترین نگرانی نوجوانان در هنگ‌کنگ پیشرفت تحصیلی (۱۶) و در تایوان نیز نگرانی‌های تحصیلی از بالاترین نگرانی‌های نوجوانان گزارش شد (۳۳). مطالعه حاضر نیز هم‌راستا با مطالعات فوق و برخی از مطالعات انجام شده در ایران (۳۶-۳۴)، نگرانی‌های تحصیلی را به‌عنوان یکی از نگرانی‌های شایع نوجوانان شناسایی کرد؛ به‌طوری که بیش از نیمی از دختران نوجوان پژوهش حاضر، نگرانی تحصیلی را عنوان نمودند. نگرانی نوجوانان ما درباره نمرات، امتحانات و معدل، از سال‌های دبیرستان و حتی قبل از آن آغاز می‌شود زیرا آنان برای موفقیت در کنکور به تلاش‌های زود هنگامی نیاز دارند (۳۵). در مطالعه پرویزی نیز نوجوانان ایرانی در سال‌های ابتدای دبیرستان، احساسات منفی و نگرانی فراوانی نسبت به کنکور داشتند (۳۶). مطالعه‌ای در ترکیه نیز، ترس و نگرانی را پدیده‌ای شایع در بین داوطلبان نوجوان آزمون سراسری ورود به دانشگاه یافت (۲۶).

در زیر حیطه‌ها و حتی حیطه‌های مجزایی قرار گرفته‌اند. برای مثال در مطالعه Da Matos درصد بالایی از نگرانی‌های مدرسه نوجوانان، در ارتباط با امتحانات مدرسه آنان بود (۲۰). در مطالعه خوری و همکاران نیز مشارکت‌کنندگان دلایل متفاوتی مبنی بر ناتوانی محیط مدرسه در جلب اعتماد آنان در زمینه حفظ شخصیت، ارزشمندی و مراقبت روانی و عاطفی برای احساس امنیت در محیط مدرسه مطرح نمودند (۳۴).

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های این مطالعه سیاست‌های آموزشی کشور خواسته و یا ناخواسته نوجوانان را به سمت زندگی تک بعدی، حفظیات بدون مهارت آموزی سوق می‌دهد که در آن تنها مورد ارزشمند «موفقیت تحصیلی» است. نتیجه این امر می‌تواند تربیت نوجوانانی باشد که در شکل‌گیری شخصیت، انسانیت و خلاقیت خود دچار مشکل بوده و مهارت‌های ضروری زندگی را فرا نگرفته‌اند. لذا به نظر می‌رسد جامعه به تغییرات اصلاحی در سیستم آموزشی نیاز وافر دارد تا شرایطی در جامعه، برای خانواده‌ها و نوجوانان ایجاد شود که تلاش‌های تحصیلی آن‌ها در کنار داشتن فعالیت‌های سالم دیگر مورد توجه قرار گیرد. البته تا تغییر سیاست‌ها، ضروری است ارزیابی دوره‌ای در دبیرستان‌ها جهت شناسایی دانش‌آموزان نیازمند مشاوره صورت گیرد. انجام مطالعات تکمیلی جهت بررسی راهکارهای کاهش این نگرانی‌ها از دیدگاه نوجوانان، والدین و کارکنان آموزش و پرورش توصیه می‌گردد. هم‌زمانی با امتحانات میان ترم دانش‌آموزان، عدم همکاری برخی مدارس و عدم همکاری برخی دبیران از دبیران از محدودیت‌های انجام مطالعه حاضر بود.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره در مامایی در دانشگاه علوم پزشکی گلستان با کد مصوب اخلاق IR.Goums.1394.343 بود. مؤلفین خود را ملزم می‌دانند از معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه که

محدودیت‌های زیاد، تنبیه و تبعیض مانع رشد و باعث خرد شدن شخصیت نوجوانان گردد (۳۹).

در مطالعه Alzubaidi و همکاران نیز، روش تدریس معلمان و ناتوانی آنان در درک دانش‌آموزان به‌عنوان نگرانی مورد تأکید نوجوانان بود (۴۱). مطالعه خوری نشان داد، برخی نوجوانان احساس می‌کردند اولیاء مدرسه دلسوز آن‌ها نیستند و تنها برای مطرح شدن مدرسه و درآمد بهتر خود، نوجوانان را به درس خواندن بیشتر تشویق می‌کنند؛ این نوجوانان معتقد بودند، مدرسه و اولیای آن باید علاوه بر توجه به نیازهای آموزشی، به جنبه‌های روانی و عاطفی آنان نیز توجه نمایند (۳۴). در مطالعه حاضر نیز برخی نوجوانان از عدم توجه کافی کادر مدرسه به بعد پرورشی خود ابراز نگرانی کردند. مداخلات مناسب در زمینه تغییر سبک تعلیم و تربیت در طولانی مدت می‌تواند بر سلامت نوجوانان و کاهش رفتارهای خطرآفرین آنان مؤثر باشد. نظام فرماندهی فرمان‌برداری رایج مدارس بزرگترین مانع پرورش فعال و خلاق محسوب می‌شود که نیازمند اصلاح است (۳۷).

مدرسه از جمله موضوعاتی است که با توجه به ساختار اجتماعی- فرهنگی جامعه ایرانی، همواره از دغدغه‌های خاطر نوجوانان و والدین ایشان محسوب شده است (۴۰). نوجوانان زمان زیادی را در مدرسه سپری می‌کنند و آموزه‌های آن بخش زیادی از آگاهی آنان را تشکیل می‌دهد (۴۲). در این مطالعه، کیفیت آموزشی مدارس و پس از آن فاصله کیفی مدارس دولتی و غیردولتی، کمبود امکانات آموزشی و تفریحی در مدرسه برای نوجوانان نگران کننده بود. در مطالعه Da Matos و همکاران نیز نه تنها مدرسه همواره یک نگرانی (۵۶-۴۸٪ نوجوانان) بود، بلکه هیچ‌گاه به‌عنوان منبعی برای مقابله با نگرانی‌ها مطرح نشد (۲۰). اکثر دختران نوجوانان اندونزیایی (۷۸/۱۴٪) نیز در ارتباط با مدرسه مشکلات و نگرانی ابراز کردند (۴۲). همچنین برنامه‌های آموزشی مدرسه در مطالعه Alzubaidi به‌عنوان نگرانی از جانب نوجوانان مطرح شد (۴۱). برخلاف این مطالعه، در دو مطالعه فوق حیطه مدرسه شامل همه موارد تحصیلی، کادر و محیط مدرسه بوده است در حالی که در این مطالعه موارد ذکر شده

تضاد منافع

در انجام مطالعه حاضر نویسندگان هیچ گونه تضاد منافی نداشتند.

حمایت مالی انجام تحقیق را بر عهده داشتند؛ دانشکده پرستاری و مامایی بویه گرگان، مدارس متوسطه دوم شهر گرگان، تمامی اساتید، همکاران و نوجوانانی که ما را در انجام مطالعه یاری دادند تشکر و قدردانی نمایند.

References

1. United Nations Children's Fund (UNICEF). The State of the World's Children 2011. New York: UNICEF; 2011.
2. Statistical center of Iran. National census of population and housing of Iran 2011 [cited 2012 13 June]. Available from: <https://www.amar.org.ir/%D8%AF%D8%A7%D8%AF%D9%87%D9%87%D8%A7-%D9%88-%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D8%A7%D8%AA-%D8%A2%D9%85%D8%A7%D8%B1%DB%8C/%D8%AC%D9%85%D8%B9%DB%8C%D8%AA-%D9%88-%D9%86%DB%8C%D8%B1%D9%88%DB%8C-%DA%A9%D8%A7%D8%B1%D8%AC%D9%85%D8%B9%DB%8C%D8%AA#5581721-->
3. World Health Organizations, Commonwealth Medical Association Trust, UNICEF. Orientation programme on adolescent health for health-care providers. Geneva: WHO; 2006.
4. Alimordi Z, Simbar M. Puberty health education for iranian adolscent girls: Challenges and priorities to design school-based interventions for mothers and daughters. Payesh 2014; 13(5):621-36. [In Persian].
5. Van der Graaff J, Branje S, De Wied M, Hawk S, Van Lier P, Meeus W. Perspective taking and empathic concern in adolescence: gender differences in developmental changes. Dev Psychol 2014; 50(3): 881-8.
6. Mirzaei K, Olfati F. Educational needs of adolescent girls for reproductive health in teachers views. Journal of Qazvin University of Medical Sciences 2014; 18(2): 67-76. [In Persian].
7. Atashnafas E, Ghorbani R, Tabatabaee SM, Abdoos H, Abbas Poor S, Mahmoudian AR. Prevalent high risk behaviors and important family factors from the point of view of adolescents: A qualitative research. Journal of family research 2014; 10(2): 217-33. [In Persian].
8. Parvizi S, Ahmadi F, Mirbazegh S. Concept and factors concerning to health in an adolescent's point of view a review article. Journal of Shahrekord University of Medical Sciences 2012; 14(3): 108-20. [In Persian].
9. Patton GC, Ross DA, Santelli JS, Sawyer SM, Viner RM, Kleinert S. Next steps for adolescent health: a Lancet Commission. Lancet 2014; 383(9915): 385-6.
10. Patton GC, Sawyer SM, Santelli JS, Ross DA, Afifi R, Allen NB, et al. Our future: A Lancet commission on adolescent health and wellbeing. lancet 2016; 387(10036): 2423-78.
11. Javidi HA, Asadi E, Ghasemi N. The Relationship between adolescent- parent conflict, resiliency with adolescent psychological problems Second and third level education in four areas of the city Shiraz. Quarterly Journal of Psychological Studies 2015; 11(1): 75-96. [In Persian].
12. Ramaswamy C, Venkatesh Kumar G. Assessment of adolescent problems in rural and urban areas. Journal of Indian Academy of Applied Psychology 2012; 38(1): 40-3.
13. O'Neal CW, Mallette JK, Lanier AR, Mancini JA, Huebner AJ. Worried, concerned and untroubled: antecedents and consequences of youth worry. Child & Family Social Work 2017; 22(2): 801-12.
14. AlBuhairan FS. Adolescent and young adult health in the arab region: where we are and what we must do. J Adolesc Health 2015; 57(3):249-51.
15. Hui EK. Personal concerns and their causes: Perceptions of Hong Kong Chinese adolescent students. J Adolesc 2000; 23(2): 189-203.
16. Arbel R, Perrone L, Margolin G. Adolescents' daily worries and risky behaviors: the buffering role of support seeking. J Clin Child Adolesc Psychol 2016; 47(6): 900-11.
17. Fournier S, Freeston MH, Ladouceur R, Dugas MJ, Guévin MC. Excessive worry and anxiety in junior and senior high school students. In poster presented at the convention of the International Society for The Study of Behavioral Development, Quebec, Canada; 1996.
18. Baheiraei A, Khoori E, Weiler RM, Ahmadi F, Foroshani AR, Ghofranipour F. Health concerns of adolescents in Tehran, Iran. Int J Adolesc Med Health 2016; 28(4):389-95.

19. Ang RP, Chong WH, Huan VS, Yeo LS. Validation of the Adolescent Concerns Measure: Evidence from exploratory and confirmatory factor analysis. *Adolescence* 2007; 42(166): 221-40.
20. Da Matos MG, Gaspar T, Cruz J, Neves AM. New highlights about worries, coping, and well-being during childhood and adolescence. *Psychology Research* 2013; 3(5): 252-60.
21. Kang M, Cannon B, Remond L, Quine S. 'Is it normal to feel these questions...?': a content analysis of the health concerns of adolescent girls writing to a magazine. *Fam Pract* 2009; 26(3): 196-203.
22. Isralowitz RE, Hong OT. Singapore youth: The impact of social status on perceptions of adolescent problems. *Adolescence* 1990; 25(98): 357-62.
23. Zhang Y. The determinants of national college entrance exam performance in China - with an analysis of private tutoring [dissertation]. New York: Columbia University; 2011.
24. Ravanbakhsh F, Esmaili MR, Afarinesh Khaki A. The comparison of leisure time of students accepted into university entrance exam with highest grades and those who were not accepted with an emphasis on physical activity. *Sport Management* 2013; 5(2): 75-93. [In Persian].
25. Ghorbani MR. Controversy over abolishing Iranian university entrance examination. *Asian Education and Development Studies* 2012; 1(2): 139-52.
26. Çırak Y. University entrance exams from the perspective of senior high school students. *J Educ Train Stud* 2016; 4(9): 177-85.
27. Weber R. Basic Content Analysis. 2nd ed. Thousand Oaks: SAGE Publications; 1990.
28. Rose S, Spinks N, Canhoto AI. Management Research: Applying the Principles. London: Routledge; 2014.
29. White MD, Marsh EE. Content analysis: A flexible methodology. *Library Trends* 2006; 55(1): 22-45.
30. Zhang Y, Wildemuth BM. Qualitative analysis of content. [cited 2019 Apr 11] Available from: https://www.ischool.utexas.edu/~yanz/Content_analysis.pdf.
31. Huan VS, See YL, Ang RP, Har CW. The impact of adolescent concerns on their academic stress. *Educational Review* 2008; 60(2): 169-78.
32. Lee M, Larson R. The Korean 'examination hell': Long hours of studying, distress, and depression. *J Youth Adolesc* 2000; 29(2): 249-71.
33. Tsai MC, Chou YY, Lin SJ, Lin SH. Factors associated with adolescents' perspectives on health needs and preference for health information sources in Taiwan. *Arch Dis Child* 2013; 98(1): 9-15.
34. Khoori E. Adolescents health concerns and strategies for improving the most common health concern: A mixed methods study [dissertation]. Tehran: Tehran university of medical sciences; 2014. [In Persian].
35. Taghava N, Azadfallah P, Mootabi F, Talaie E. A qualitative analysis of subjective well-being from adolescent girls point of view. *Journal of Developmental Psychology* 2015; 11(43): 229-46. [In Persian].
35. Sobhani A, SHahidi M. Pathology of entrance exam in student's acceptance system. *Curriculum planning knowledge & research in educational sciences*. 2007;21(13): 161-181.
36. Parvizi S. Education for Life: A qualitative study on Adolescents' perspectives on health. *Shahid Beheshti Sch Nurs Midwifery* 2011; 21(73): 31-7.
37. Quach AS, Epstein NB, Riley PJ, Falconier MK, Fang X. Effects of parental warmth and academic pressure on anxiety and depression symptoms in Chinese adolescents. *J Child Fam Stud* 2015; 24(1): 106-16.
38. Ang RP, Huan VS. Academic Expectations Stress Inventory: Development ,factor analysis, reliability, and validity. *Educational and Psychological Measurement* 2006; 66(3): 522-39.
39. Lee YS, Ku YJ, Lee KH. Clinical subtyping and treatment strategy of college entrance examination stress syndrome. *Journal of the Korean Academy of Child and Adolescent Psychiatry* 1991; 2(1): 43-8.
40. Shahhosseini Z, Simbar M, Ramezankhani A, Alavi Majd H. Psycho-emotional needs of female adolescents. *Hakim Research Journal* 2012; 15(1): 60-7. [In Persian].
41. Alzubaidi A, Upton G, Baluch B. Expressed concerns of Yemeni adolescents. *Adolescence* 1998; 33(129): 193-207.
42. Liem A, Onggowijoyo RB, Santoso E, Kurniastuti I, Yuniarti KW. Exploring stressful live events on indonesian adolescents. *Asian Association of Social Psychology*. 2015:75-95.

An Education System for Growth or Concern of Adolescents

Sahar Arab¹ , Tayebe Ziaei², Nasser Behnampour³, Elham Khoori³

Original Article

Abstract

Introduction: Adolescence is a more Challenging period than other periods of life. Though academic achievement is a universal concern for all students, but the perception of adolescents about these concerns and its severity is more related to the atmosphere and culture of the society in where students live. Hence, according to the effect of education system on adolescents, this study aimed to determine Educational concerns of high school female students from their own perspective.

Method: This quantitative content analysis study was performed on 500 high school female students in Gorgan city. Data were collected using an open-ended question about students' concerns about their daily lives. In total, 482 sheets including adolescents concerns, were analyzed.

Results: The findings showed three categories of self (%93.8), significant other (%44.8), and peripheral system (%21.2). In this study, the adolescents' concerns categorized in the three categories that were related to their education system, were discussed.

Conclusion: The results of this study showed high concern of adolescents about academic achievement. The current education policies push adolescents into one-dimensional life, without learning skills. The result could lead to bringing up adolescents who have difficulty in shaping their personality, humanity, and creativity, and have not learned the essential skills of life. Therefore, society seems to need corrective changes in the education system.

Keywords: Concern, Adolescent, Education system, Study

Citation: Arab S, Ziaei T, Behnampour N, Khoori E. **An Education System for Growth or Concern of Adolescents.** J Qual Res Health Sci 2019; 8(3): 289-99. [In Persian]

Received date: 09.09.2018

Accept date: 17.09.2018

Published: 21.12.2019

1- Academic Instructor, Department of Midwifery, Faculty of Nursing and Midwifery, Golestan University of Medical Sciences (GOUMS), Gorgan, Iran

2- Assistant Professor, Department of Midwifery, Faculty of Nursing and Midwifery, Golestan University of Medical Sciences (GOUMS), Gorgan, Iran

3- Assistant Professor, Department of Biostatistics, Faculty of Public Health, Golestan University of Medical Sciences (GOUMS), Gorgan, Iran

Corresponding Author: Elham Khoori, Email: elhamkhoori@yahoo.com